
Ústav anglického jazyka a didaktiky

V Praze dne 6. 9. 2015

Oponentský posudek diplomové práce Petra Janáka:

„Multilingualism in *A Clockwork Orange* and Its Translations“

Práce Petra Janáka srovnává smyšlený jazyk Nadsat v anglickém originálu knihy *A Clockwork Orange* (ACO) s jeho protějškem v českém a německém překladu.

V úvodu práce definuje autor vnitrotextovou vícejazyčnost a věnuje se i smyšleným jazykům obecně. Dále se pak zaměřuje specificky na funkce jazyka Nadsat vzhledem ke struktuře a rámci ACO.

V praktické části práce pak analyzuje samotný materiál – jazyk Nadsat v ACO, využívá přitom metody korpusové lingvistiky s využitím programu *AntConc* a zaměřuje se na frekvenci a distribuci lemmat smyšleného jazyka. Distribuci zkoumá jak obecně v rámci celého díla, tak konkrétně u jednotlivých lemmat s ohledem na strategie, kterými autor pomáhá čtenáři odhalovat význam slov smyšleného jazyka. Na základě této analýzy se pak zamýšlí nad funkcemi Nadsatu v originálu díla. Stejným způsobem s využitím programu *ParaConc* pak analyzuje i oba překlady.

V závěru práce autor hodnotí posuny ve funkci smyšleného jazyka, způsobené rozdílnými postupy obou překladatelů, které vyvozuje ze srovnání výsledků dvou výše zmíněných analýz.

Práce je postavena na solidním teoretickém translatologickém základě, autor ji v úvodu pojal opravdu důkladně, někdy možná snad až příliš ze široka (je pro práci zásadní např. historie smyšlených jazyků?). Vysvětluje všechny koncepty podstatné pro svou práci a opírá se přitom o relevantní literaturu.

Metodologii ani samotnému provedení analýz praktické části není co vyčíst. Autor pro své účely vhodně zvolil software a dobře s jeho pomocí zvládl materiál zpracovat i své výsledky v rámci práce prezentovat. Autor materiál opravdu zkoumá ze všech stran, drží se však na úrovni frekvencí a distribucí, odmítá se pouštět do rozboru forem či do jejich kvalitativního srovnání napříč třemi texty.

Výsledky analýz jsou zajímavé: autor jasně ukazuje, že český překlad se co do frekvence i distribuce slov smyšleného jazyka poměrně málo odchyluje od originálu, k normalizaci se uchyluje jen zřídka a občas využívá kompenzaci. Až na drobné omyly tak v zásadě zachovává funkce smyšleného jazyka v díle. Naopak německý překlad normalizuje v mnohem vyšší míře a autor se domnívá, že funkce smyšleného jazyka tím zásadním způsobem trpí (byť kritéria jsou v tomto ohledu nutně subjektivní).

Autorovi bych především vytkl poměrně malou ambicióznost v cílech, které si vytyčil, což je zvlášť patrné v kontrastu k suverénnímu provedení celé práce. Byť zkoumání bez zcela konkrétního cíle jistě patří do základního výzkumu, přesto je v závěru práce těžké ubránit se

Ústav anglického jazyka a didaktiky

otázce, zda opravdu všechny provedené analýzy a uvedená data přispěla k závěrům práce. Domnívám se, že pokud je na kvantitativní lingvistické úrovni řečeno vše, nebylo by chybou pustit se i do filologické translatické analýzy (jaké se liší překlady jednotlivých slov v české a německé verzi a jaký to má vliv na jejich funkci?). Je však třeba přiznat, že s touto úrovní analýzy navíc už by bylo obtížné se vyrovnat v rámci jedné diplomové práce.

V průběhu obhajoby bych se rád zastavil u dvou bodů:

- Může i flexe (v češtině nutně bohatší než v angličtině i němčině) ovlivňovat způsob, kterým čtenář odkrývá význam slov a tedy i autorem zkoumané funkce?
- Autor se zabýval i případy, kdy slovo v jazyce Nadsat bylo sice „normalizováno“ v některém z překladů, do smyšleného jazyka pak ale bylo převedeno slovo jinde v textu (tzv. kompenzace). Z textu práce jsem pochopil, že tato slova hledal autor v českém textu pomocí glosáře, jak je ale hledal v textu německém, kde glosář chybí? Přišli překladatelé v rámci kompenzace i se zcela novými vymyšlenými slovy, která významově neodpovídala žádnému ze slov jazyka Nadsat?

Jazykově, formálně i technicky je práce na vysoké úrovni, zcela ojedinělé chyby jsem označil do výtisku práce. Přílohy práce obsahují relevantní materiál ve vztahu k práci, ocenil bych ale také trojjazyčnou tabulku srovnávající jednotlivá lemmata.

Práce zcela splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě s navrženým hodnocením: velmi dobře až výborně.

Mgr. Ondřej Tichý, Ph.D.
Ústav anglického jazyka a didaktiky